

Innst. O. nr. 11

(1999-2000)

Innstilling fra kirke-, utdannings- og forskningskomiteen om forslag fra stortingsrepresentantene Carl I. Hagen, Ursula Evje og Ulf Erik Knudsen om endring i lov av 14. juni 1985 nr. 73 om tilskot til private grunnskular og private skular som gjev vidaregåande opplæring (privateskulelova)

Dokument nr. 8:67 (1998-1999)

Til Odelstinget

SAMMENDRAG

Forslagsstillerne viser til foreldreansvaret og mener at retten og muligheten til å få godkjenning og statsstøtte til å drive private skoler må bygge på prinsippet om likebehandling. Gjeldende privatskulelov hjemler bare offentlig støtte til skoler som blir drevet ut fra godkjent alternativt livssyn eller som snevert avgrensede pedagogiske alternativer. I tillegg er den statlige tilskuddsordningen slik at friskolene i realiteten bare får dekket omkring 65 pst. av sine reelle kostnader.

Forslagsstillerne ønsker en privatskulelov som ikke forskjellsbehandler etter skoletype, og der driftsutgiftene dekkes med 100 pst. Private og offentlige skoler må gis samme finansiering. Det må settes nasjonale krav til progresjonen i kjernefag. Skolen vil dermed bygge på prinsippet om likeverd og bli mer åpen og fleksibel. Målet er å høyne kvaliteten i norsk skole. Forslagsstillerne fremmer forslag til lovvedtak med endring av privatskuleloven § 3 og § 26 i samsvar med dette. Videre fremmes forslag til vedtak om å be Regjeringen foreslå «ny lovhjemmel, slik at godkjente private skoler likestilles med offentlige skoler ved finansiering av investeringer. De godkjente private skolene skal ikke komme økonomisk svakere ut enn offentlige skoler.»

KOMITEENS MERKNADER

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Kristelig Folkeparti, Senterpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Venstre, viser til at Stortinget for ett år siden, i Innst. S. nr. 3 (1998-1999), hadde en samlet gjennomgang av tilskuddsordningene til private grunnskoler og private skoler som gir vidaregåande opplæring.

Flertallet viser også til at et offentlig utvalg i NOU 1997:16 utredet tilskuddssystemet for private skoler. Både utredningen og St.meld. nr. 45 (1997-1998) konkluderte med at det skal være kobling mellom kostnadene i offentlige skoler og tilskuddssatsene for private skoler. Flertallet i Stortinget vedtok et tilskuddssystem som i store trekk fulgte opp konklusjonene i utredningen og tilrådingene i St.meld. nr. 45 (1997-1998).

Flertallet påpeker at privatskuleloven først og fremst ble laget for å ivareta retten til å opprette private skoler på et annet grunnlag enn i det offentlige skoleverk. Flertallet viser til forslaget fra representantene Evje, Hagen og Knudsen hvor det åpnes for tilskudd til private skoler som kan være identiske med offentlige skoler og direkte konkurrenter til disse. Det introduseres her et nytt prinsipp som flertallet ikke støtter.

Flertallet mener på denne bakgrunn at statsstøtten fortsatt bør være knyttet til skoler som har en særlig begrunnelse etter privatskuleloven § 3.

Flertallet mener at det fortsatt forutsettes en viss egeninnsats/egenandeler i støttesystemet fra foreldrenes side.

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet og Sosialistisk Venstreparti viser til at partiene med sine forslag om graderte satser ønsket å opprettholde koblingen mellom kostnader i private og offentlige skoler. Både faglig og politisk er det enighet om at tilskuddet skal beregnes som andel av gjennomsnittskostnadene i offentlig skole.

Å lovfeste at tilskuddsprosenten til private skoler skal være 100 pst. av gjennomsnittskostnadene i offentlige skoler, tar ikke hensyn til at deler av kostnadsforskjellene mellom kommunene er konsekvenser av

strukturelle forhold og berører derfor ikke det likeverdige utdanningstilbud. En slik modell vil undergrave det offentlige skoletilbud i kommuner som av naturlige grunner har noe lavere kostnad pr. elev enn andre.

Disse medlemmer viser til at en gjennomsnittssats forutsetter at noen kommuner ligger over gjennomsnittet og noen under. I St.meld. nr. 28 (1998-1999) Mot rikare mål, er det påvist store variasjoner mellom kommunene når det gjelder ressursinnsats pr. elev. En del av forskjellene kan forklares med skolestruktur og befolkningens alderssammensetning. Variasjonene er likevel så store at det likeverdige utdanningstilbud er truet.

Komiteens medlem fra Sosialistisk Venstreparti viser i den sammenheng til Sosialistisk Venstrepartis forslag i Innst. S. nr. 214 (1998-1999) om å lovfeste minstestandarder.

Komiteens medlemmer fra Kristelig Folkeparti, Senterpartiet og Venstre viser til at friskoleorganisasjonene som får statlig støtte i dag, driver på et idealistisk grunnlag med en viss egeninnsats, og at de ikke betrakter sine organisasjoner som ledd i en privatiseringsprosess. Det pedagogiske og religiøst/etiske alternativ fremheves og non-profit-perspektivet på egen drift påpekes.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet viser til dokumentet og fremmer forslag i samsvar med dette.

Komiteens medlemmer fra Høyre understreker at private skoler utgjør et positivt og nødvendig supplement - og en nyttig utfordring - til de offentlige tilbud både når det gjelder grunnskolen og den videregående skole. Disse medlemmer legger vekt på at retten til å etablere privatskoler og retten til å gi og ta imot undervisning utenfor det offentlige skolesystemet er grunnleggende demokratiske rettigheter. Privatskoleloven er et viktig middel til å realisere disse rettigheter, samtidig som offentlige tilskudd er en forutsetning for at retten til å velge et privat tilbud skal være reell. Disse medlemmer mener at det må arbeides videre for å skape større likhet mellom private og offentlige skoler når det gjelder økonomiske rammevilkår, med sikte på at man kommer frem til sidestilling mellom private og offentlige skoler. Disse medlemmer mener at et naturlig første skritt kan være å øke tilskuddsprosenten fra 85 til 90 pst. og tar opp følgende forslag:

«Stortinget ber Regjeringen legge til rette for en økning av tilskuddsprosenten for private skoler fra 85 til 90 pst. i forbindelse med statsbudsjettet for 2001.»

Disse medlemmer legger stor vekt på at retten til å etablere private skoler skal være reell, og vil

fortsatt motsette seg alle forsøk på å gjøre det vanskeligere å etablere eller drive private skoler. Samtidig er det viktig å understreke at denne positive holdningen til private skoler ikke innebærer noen negativ holdning til det offentlige skoleverk. For Høyre er en satsing på de offentlige skoler og en positiv holdning til private skoler to sider av samme sak. Disse medlemmer ser det derfor ikke som særlig aktuelt at vi i Norge får oppleve fremveksten av et utbredt nett av private tilbud til fortrenghet for de offentlige skoler. Det er heller ingen grunn til å tro at private tilbud i seg selv er å foretrekke fremfor den offentlige skole. Disse medlemmer mener at de nåværende kriterier for godkjenning av privatskoler i hovedsak virker tilfredsstillende, og finner derfor ikke nå grunn til å gå inn for å endre § 3 - også fordi det i øyeblikket synes mer aktuelt å motarbeide forsøkene på å innsnevre dagens støttekriterier enn å foreslå dem utvidet i forhold til i dag.

FORSLAG FRA MINDRETALL

Forslag fra Fremskrittspartiet:

Forslag 1

A.

Vedtak til lov

om endringer i lov av 14. juni 1985 nr. 73 Om tilskot til private grunnskular og private skular som gjev vidaregåande opplæring (privatskulelova).

I.

I lov av 14. juni 1985 nr. 73 om tilskot til private grunnskular og private skular som gjev vidaregåande opplæring (privatskulelova) gjøres følgende endringer:

§ 3 skal lyde:

For å bli godkjend med rett til tilskot etter denne lova må skulen gje ei undervisning som oppfyller plikten til grunnskuleopplæring og vidaregåande opplæring i opplæringslova på ein måte som er likeverdig med opplæringa gitt i offentlege skular.

§ 26:

Tilskotsregel nr. 3, andre punktum, skal lyde:

100 pst. av dei driftsutgiftene som kjem inn under tilskotsgrunnlaget, vert dekte ved statstilskot.

Tilskotsregel nr. 4, litra a, første punktum, skal lyde:

100 pst. av dei utgiftene som kjem inn under tilskotsgrunnlaget, vert dekte av staten.

Tilskotsregel nr. 6, andre ledd, første punktum, skal lyde:

100 pst. av dei driftsutgiftene som kjem inn under tilskotsgrunnlaget, vert dekte ved statstilskot.

Tilskotsregel nr. 7, andre ledd, første punktum, skal lyde:

Skulane får tilskot av staten med 100 pst. av vanlege driftsutgifter til all godkjend undervisning som går inn under lov om grunnskolen og den vidaregåande opplæringa (opplæringslova).

Tilskotsregel nr. 8, andre ledd, første punktum, skal lyde:

Skulane får statstilskot med 100 pst. av vanlege driftsutgifter til all godkjend undervisning som går inn under lov om grunnskolen og den vidaregåande opplæringa (opplæringslova).

Tilskotsregel nr. 8, tredje ledd, skal lyde:

Skulane får statstilskot med 100 pst. til skyss og innlosjering.

Tilskotsregel nr. 9, andre ledd, skal lyde:

Godkjende skular som gjev vidaregåande opplæring for norske born/ungdomar i utlandet får statstilskot med 100 pst. av ein normalsats pr. elev.

Tilskotsregel nr. 10, ny litra c skal lyde:

Tilskotet vert rekna ut på grunnlag av ein normalsats pr. elev. Ved utrekninga av normalsatsen skal dei

gjennomsnittlege utgiftene i den offentlege skulen til dei typer utgifter som går inn i tilskotsgrunnlaget, leggjast til grunn.

II.

Lova trer i kraft straks.

B.

Stortinget ber Regjeringen fremme forslag til ny lovhjemmel, slik at godkjente private skoler likestilles med offentlige skoler ved finansiering av investeringer. De godkjente private skolene skal ikke komme økonomisk svakere ut enn offentlige skoler.

Forslag fra Høyre:

Forslag 2

Stortinget ber Regjeringen legge til rette for en økning av tilskuddsprosenten for private skoler fra 85 til 90 pst. i forbindelse med statsbudsjettet for 2001.

KOMITEENS TILRÅDING

Komiteen viser til det som står foran og rår Odelstinget til å gjøre følgende

vedtak:

Dokument nr. 8:67 (1998-1999) - Om endring i lov av 14. juni 1985 nr. 73 om tilskot til private grunnskular og private skular som gjev vidaregåande opplæring (privateskulelova) - avvises.

Oslo, i kirke-, utdannings- og forskningskomiteen, den 18. november 1999

Grete Knudsen

leder

Anne Brit Stråtveit

ordfører

Rune E. Kristiansen

sekretær